כפר עולמי · יחידה 4: אוכלוסייה במרחב משתנה · חוברת קטנה

הגירה: גורמים וסוגים

מהדורה למורה · תשובות לשלוש הרמות: בסיסי · ז׳ רגיל · מתקדם

התשובות מופיעות ראשונות. אחריהן: מהלך שיעור מוצע, הצעות לבידול, משחקים לשיעור ופרטים לוודא.

תשובות – רמה בסיסית

חלק א׳ 1 – התאמה	תשובה
1. הגירה	ה
2. אזור מוצא	ד
3. אזור יעד	א
4. גורמי דחיפה	ג
5. גורמי משיכה	ב

חלק א׳ 2 – השלמה	תשובה
1. 500הגיעו ו- 200עזבו = +300.	מאזן הגירה
2. משפחות שעזבו אחרי שיטפון גדול.	הגירה כפויה
3. מעבר מבאר שבע לחיפה.	הגירה פנימית

חלק ב׳ – שאלה	תשובה	הסבר
1. מה זה הגירה?	ב. לעבור לגור במקום אחר	הגירה היא מעבר לגור במקום אחר לזמן ארוך.
2. איזה מהבאים הוא גורם דחיפה?	ג. אין גשם והשדות יבשים	בצורת היא דבר קשה שדוחף לעזוב.
3. איזה מהבאים הוא גורם משיכה?	א. עבודה עם שכר טוב	עבודה טובה מושכת אנשים למקום חדש.
4. משפחה עברה מאילת לחיפה. איזו הגירה זו?	ד. הגירה בתוך המדינה	אילת וחיפה נמצאות באותה מדינה.
5. איך נקרא המקום שמגיעים אליו?	ב. אזור יעד	המקום שמגיעים אליו הוא אזור היעד.

נכון / לא נכון	תשובה	הסבר / תיקון
1. אנשים היגרו גם בזמנים עתיקים.	נכון	נכון, כבר בתנ״ך מסופר על אנשים שעברו ממקום למקום.
2. רעידת אדמה היא גורם משיכה.	לא נכון	רעידת אדמה היא גורם דחיפה.
3. היום קל יותר לעבור למקום רחוק בזכות מטוסים.	נכון	נכון, טיסות מהירות וזולות עוזרות לעבור.
4. אזור מוצא הוא המקום שמגיעים אליו.	לא נכון	אזור מוצא הוא המקום שעוזבים.

חלק ג׳ – שאלה	תשובה לדוגמה
1. האם המשפחה שלכם עברה פעם ממקום למקום? למה?	המשפחה שלי עברה מעיר קטנה לעיר גדולה כי אבא מצא שם עבודה.
2. כתבו גורם אחד שהיה מושך אתכם לגור בעיר חדשה.	הייתי עוברת כי יש שם ים ובית ספר עם חוג שאני אוהבת.

כרטיס יציאה: מהו גורם דחיפה? תנו דוגמה. · מהו גורם משיכה? תנו דוגמה. · מה ההבדל בין אזור מוצא לאזור יעד? — מצופה תשובה קצרה שמשתמשת במושג אחד לפחות.

תשובות – רמת ז׳ רגילה

חלק א׳ 1 – התאמה	תשובה
1. הגירה	ד
2. אזור מוצא	א
3. אזור יעד	ה
4. גורמי דחיפה	ג
5. גורמי משיכה	ב
6. הגירה פנימית	ו

חלק א׳ 2 – השלמה	תשובה
1. 500הגיעו ו- 200עזבו = +300.	מאזן הגירה
2. משפחות שעזבו אחרי שיטפון גדול.	הגירה כפויה
3. מעבר מבאר שבע לחיפה.	הגירה פנימית
4. עבודה עם שכר גבוה בעיר.	גורמי משיכה

חלק ב׳ – שאלה	תשובה	הסבר
1. לאיזה תחום שייך הגורם ״שכר גבוה יותר באזור היעד״?	ג. כלכלי	שכר ועבודה הם גורמים כלכליים.
2. סטודנטית שנוסעת ללמוד שלוש שנים בחו״ל ותחזור – איזו הגירה זו?	א. זמנית ומרצון	היא בחרה לנסוע ותחזור אחרי תקופה מוגבלת.
3. למדינה נכנסו 8,000 אנשים ויצאו ממנה 11,000. מהו מאזן ההגירה?	ד. −3,000	8,000פחות 11,000שווה מינוס 3,000 – מאזן שלילי.
4. איזו דוגמה מתארת הגירה כפויה?	ב. משפחות שעזבו את ביתן אחרי שיטפון	אחרי אסון טבע אין לאנשים ברירה.
5. מדוע ההגירה גדלה בעשורים האחרונים?	ג. כי טיסות, תקשורת וגלובליזציה מקלות על המעבר	קל יותר לנסוע, לדעת ולשמור על קשר.

נכון / לא נכון	תשובה	הסבר / תיקון
1. גורמי דחיפה נמצאים באזור היעד.	לא נכון	גורמי דחיפה נמצאים באזור המוצא.
2. מעבר מבאר שבע לתל אביב הוא הגירה פנימית.	נכון	נכון, זה מעבר בתוך אותה מדינה.
3. מאזן הגירה חיובי פירושו שנכנסו יותר אנשים משיצאו.	נכון	נכון, ההפרש בין הנכנסים ליוצאים חיובי.
4. כמחצית מאוכלוסיית העולם חיה מחוץ לארץ הולדתה.	לא נכון	רק כ-3.7% מאוכלוסיית העולם חיים מחוץ לארץ הולדתם.

חלק ג׳ – שאלה	תשובה לדוגמה
1. מיינו לגורמי דחיפה ולגורמי משיכה: בצורת, אוניברסיטה טובה, אבטלה, קרבה למשפחה, רעידת אדמה, שירותי בריאות.	דחיפה: בצורת, אבטלה, רעידת אדמה. משיכה: אוניברסיטה טובה, קרבה למשפחה, שירותי בריאות.
2. חשבו את מאזן ההגירה: נכנסו 1,200 ויצאו 450. האם המאזן חיובי או שלילי? מה המשמעות?	1,200פחות 450= +750. המאזן חיובי – האוכלוסייה גדלה בזכות ההגירה.

3. הסבירו כיצד טלפון חכם יכול להשפיע על ההחלטה להגר.	בעזרת הטלפון אפשר לראות תמונות, לקרוא על עבודה ומחירים ביעד ולשמוע מחברים שכבר עברו, וכך היעד נראה מוכר ובטוח יותר. גם הקשר עם המשפחה שנשארה קל, ולכן קל יותר להחליט לעבור.

כרטיס יציאה: הבחינו בין גורם דחיפה לגורם משיכה בדוגמה. · תנו דוגמה להגירה זמנית. · מהו מאזן הגירה שלילי? — מצופה תשובה קצרה שמשתמשת במושג אחד לפחות.

תשובות – רמה מתקדמת

חלק א׳ 1 – התאמה	תשובה
1. הגירה	א
2. אזור מוצא	ז
3. אזור יעד	ח
4. גורמי דחיפה	ב
5. גורמי משיכה	ה
6. הגירה פנימית	ג
7. הגירה כפויה	ו
8. מאזן הגירה	ד

חלק א׳ 2 – השלמה	תשובה
1. 500הגיעו ו- 200עזבו = +300.	מאזן הגירה
2. משפחות שעזבו אחרי שיטפון גדול.	הגירה כפויה
3. מעבר מבאר שבע לחיפה.	הגירה פנימית
4. עבודה עם שכר גבוה בעיר.	גורמי משיכה

חלק ב׳ – שאלה	תשובה	הסבר
1. מהם ״מכשולים מתערבים״ לפי הקטע?	ב. קשיים שעומדים בין אזור המוצא ליעד, כמו מרחק ועלות	הם מקשים על המעבר גם כשיש דחיפה ומשיכה.
2. מהי ״רשת הגירה״?	א. מהגרים ראשונים מושכים אחריהם משפחה ושכנים	הקשרים האישיים מקלים על הבאים אחריהם.
3. במדינה עם ילודה נמוכה מאוד, מה עשוי להיות המקור העיקרי לגידול האוכלוסייה?	ג. מאזן הגירה חיובי	כשנולדים מעט, הנכנסים הם שמגדילים את האוכלוסייה.
4. איזו מסקנה נכונה לגבי הנתון של 3.7%?	ד. רוב בני האדם חיים בארץ שבה נולדו	המספר המוחלט גדול, אבל האחוז קטן.
5. כיצד מסביר המודל את ההחלטה להגר?	א. שקלול של דחיפה, משיכה ומכשולים	ההחלטה היא איזון בין כל הגורמים.

נכון / לא נכון	תשובה	הסבר / תיקון
1. לפי הקטע, ההחלטה להגר תלויה רק בגורמי המשיכה.	לא נכון	היא שקלול של גורמי דחיפה, משיכה ומכשולים מתערבים.
2. הגירה בין מדינות שכנות באותה יבשת היא נפוצה.	נכון	נכון, לצד ההגירה ממדינות פחות מפותחות למפותחות.
3. מאזן ההגירה והריבוי הטבעי יחד קובעים את גידול האוכלוסייה.	נכון	נכון, זהו גידול האוכלוסייה הכולל.

4. הטלפון החכם הקטין את ההגירה כי אנשים מסתפקים בשיחות.	לא נכון	הטלפון החכם הגביר את ההגירה: הוא נותן מידע ומקל על הקשר עם הבית.

חלק ג' – שאלה	**תשובה לדוגמה**
1. נתחו מקרה דמיוני: צעיר מכפר שבו הייתה בצורת שוקל לעבור לעיר גדולה במדינה אחרת. ציינו שני גורמי דחיפה, שני גורמי משיכה ושני מכשולים מתערבים, והעריכו מה יחליט.	דחיפה: בצורת שפגעה בשדות, מחסור בעבודה. משיכה: עבודה בבנייה בעיר, בן דוד שכבר גר שם. מכשולים: עלות הנסיעה, שפה זרה. סביר שיעבור בזכות רשת ההגירה – בן הדוד יעזור לו להתגבר על המכשולים.
2. האם מאזן הגירה חיובי תמיד טוב למדינה? כתבו טיעון מנומק עם שני צדדים.	מצד אחד, הוא מביא עובדים, צעירים וכישרונות ומאזן הזדקנות. מצד שני, הוא דורש דיור, שירותים וקליטה, ועלולים להיווצר מתחים. לדעתי הוא טוב כשהמדינה מתכננת את הקליטה.
3. השוו בין הגירה בעת העתיקה להגירה היום: מה דומה ומה השתנה?	דומה: הסיבות – רעב, חיפוש עבודה ועתיד טוב. השתנה: המהירות והמרחק – היום טסים בשעות; המידע והקשר – טלפון ורשתות; והחוקים – גבולות ודרכונים.
אתגר: ראיינו שלושה אנשים במשפחה או בשכונה שהיגרו (מדינה אחרת או עיר אחרת). לכל אחד מפו: אזור מוצא, אזור יעד, גורמי דחיפה ומשיכה, סוג ההגירה ומכשולים. סכמו בטבלה והסיקו: אילו גורמים חזרו הכי הרבה?	דוגמה: סבתא – ממדינה באירופה לישראל, משיכה: ציונות ומשפחה, קבע ומרצון. אבא – מעיר בצפון למרכז, משיכה: עבודה, פנימית. שכנה – לימודים בחו״ל, זמנית. מסקנה: עבודה ומשפחה הם הגורמים השכיחים.

כרטיס יציאה: מהו מכשול מתערב? תנו דוגמה. · הסבירו במשפט מהי רשת הגירה. · מה משמעות הנתון 3.7%? — מצופה תשובה קצרה שמשתמשת במושג אחד לפחות.

מהלך שיעור מוצע (45 דקות)

פתיחה (5 דק׳): משחק "איש תלוי" על אחד המושגים באתר, על הלוח הכיתתי.

מושגים וקריאה (15 דק׳): כל תלמיד/ה בחוברת ברמה המתאימה; קוראים בזוגות ומסמנים את המושגים בקטע.

חלקים א׳–ב׳ (12 דק׳): עבודה עצמית, בדיקה בזוגות בעזרת המושגים.

חלק ג׳ או "חידון מהיר" (10 דק׳): שיחה על שאלה פתוחה אחת, או חידון כיתתי בקבוצות על הלוח.

סיום (3 דק׳): כרטיס יציאה ✂.

בידול בכיתה

- בסיסי: משפטים קצרים, מחסן מילים, משפטי פתיחה. אפשר לקרוא בקול ולעבוד בזוג.
- ז׳ רגיל: אותם מושגים, קטע ארוך יותר ושלוש שאלות חשיבה.
- מתקדם: קטע עשיר, השלמה בלי מחסן מילים, אתגר חוקרים.
- כל הרמות עובדות על אותם מושגים – כך אפשר לקיים דיון כיתתי משותף.

משחקים לשיעור באתר

חידון מהיר (גם במצב לוח כיתתי), איש תלוי, טריוויה ב־3 רמות, התאמת מושגים, זיכרון ומרוץ נכון/לא נכון: https://geo-z-chovrot-tiny.sites.tab.bot/

לוודא לפני השיעור

- בשנת 2024חיו מחוץ לארץ הולדתם כ- 304מיליון בני אדם, כ-3.7% מאוכלוסיית העולם (אומדן)
- מעל ישראל עוברות בכל שנה מאות מיליוני ציפורים נודדות
- ארצות הברית קלטה את מספר המהגרים הגדול בעולם
- בחג האביב הסיני מאות מיליוני אנשים נוסעים
- בדובאי רוב גדול מהתושבים הם מהגרי עבודה
- כשני שלישים מהמהגרים בעולם הם מהגרי עבודה
- ב- 1990היו בעולם כ- 150מיליון מהגרים בין-לאומיים (גידול של כמעט פי שניים)
- בחלק מהמדינות כספים שמהגרים שולחים הביתה מגיעים ליותר מחמישית מהתוצר

יצרה: רוית ראש בן ישי